

Aan de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.minocw.nl

Contactpersoon
E. Etman

T +31-70-412 2203
e.etman@minocw.nl
IPC 2150

Onze referentie
BVE/stelsel/108451

Datum 24 maart 2009
Betreft Doorontwikkeling competentiegerichte kwalificatiestructuur

Bijlagen

1. Raamwerken en referentieniveaus
2. Advies van het Coördinatiepunt 'Overlap en verwantschap binnen de kwalificatiestructuur'

Geacht bestuur,

De kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan de ontwikkeling en de totstandkoming van een competentiegerichte kwalificatiestructuur. De kenniscentra zijn er gezamenlijk in geslaagd belangrijke stappen te zetten om een gedetailleerd systeem van eindtermen om te vormen tot een robuust geheel van kwalificatiedossiers die gebruik maken van dezelfde competentietaal. Er zijn goede resultaten geboekt. Ik ben verheugd om dit in de uitkomsten van het Kameronderzoek naar competentiegericht onderwijs terug te zien.

Inmiddels is ook het Coördinatiepunt opnieuw gepositioneerd. Het werkt nu in opdracht van het ministerie van OCW als waarborg voor onafhankelijke toetsing en advisering op het gebied van de competentiegerichte kwalificatiestructuur. Met de inzet van de kenniscentra en het Coördinatiepunt zijn transparantie, herkenbaarheid en uitvoerbaarheid van de kwalificatiestructuur verbeterd. De basis is gelegd voor een kwalitatief goed en toekomstbestendig competentiegericht onderwijs.

Alle partijen in het mbo-veld geven aan rust en stabiliteit in de kwalificatiestructuur te willen. Ik respecteer die wens. De structuur die nu staat is degelijk en biedt een solide basis voor modern en goed beroepsonderwijs. Het Kameronderzoek van februari 2009, de rapportage van MBO2010¹ en ook de brief van de MBO Raad en Colo² laten echter nog wel enkele verbeterpunten zien, die wat mij betreft direct ter hand moeten worden genomen. Daarom verzoek ik de kenniscentra in de paritaire commissies op drie thema's de kwalificatiedossiers een verbeteringslag te maken: de opname van referentieniveaus voor Nederlands en rekenen, het schrappen van overbodige detaillering in de uitstromen van deel C

¹ 'Op weg naar 2010, het vervolg', zie www.mbo2010.nl

² 'Doorontwikkeling kwalificatiestructuur' van 19 februari 2009

en het maken van afspraken over het terugdringen van overlap in de kwalificatiestructuur. In de volgende paragrafen licht ik mijn verzoek toe.

Onze referentie
BVE/stelsel/108451

Niveaus Nederlands en rekenen

Het voornemen is om per 1 augustus 2010 bij wet zowel de referentieniveaus per soort beroepsopleiding in het mbo vast te stellen als ook deze generieke eisen voor Nederlands en rekenen/wiskunde automatisch toe te voegen aan alle dan bestaande eindtermendocumenten en kwalificatiedossiers.

Voor de kwalificatiedossiers die ik op 1 februari 2010 zal vaststellen vraag ik u alvast te reflecteren op de wijze waarop u de eventuele aanvullende (d.w.z. boven de generieke niveaus uitstijgende) taal- en rekeneisen, noodzakelijk voor de beroepsuitoefening in de kwalificatiedossiers, kunt beschrijven. Ik raad u aan zoveel mogelijk aan te sluiten bij de systematiek van het referentiekader. Immers, er zal niet langer gebruik gemaakt worden van het raamwerk Nederlands. Om u hierbij te ondersteunen heb ik Colo inmiddels verzocht om, in goed overleg met de MBO Raad, de AOC Raad en Paepon, een voorstel te doen voor de wijze waarop deze, voor beroepsuitoefening aanvullende taal- en rekeneisen, in de kwalificatiedossiers opgenomen kunnen worden. In bijlage 1 vindt u hiertoe een overzicht van de verwantschap tussen de raamwerken Rekenen/wiskunde, raamwerk Nederlands voor (v)mbo en het referentiekader taal en rekenen.

Vooruitlopend op bovengenoemde wet kan ik u eind 2009 laten weten welke specifieke referentieniveaus zeer waarschijnlijk gaan gelden voor de verschillende niveaus in het mbo. Hierover zal ik natuurlijk nog wel het overleg met de Tweede Kamer voeren.

Detailering en deel C

Diverse onderzoeken onderschrijven dat de kwalificatiedossiers het 'wat' beschrijven en niet het 'hoe' bepalen. Wel blijkt uit deze onderzoeken dat een aantal kwalificatiedossiers vanwege de ruime omvang en/of gedetailleerdheid wel lastig te vertalen is naar onderwijs en derhalve wel het 'hoe' kunnen beïnvloeden. Dat geldt gelukkig niet voor alle kwalificatiedossiers. In sommige gevallen zijn de omvang en gedetailleerdheid naar mijn mening doorgeschoten vanuit de wens te komen tot maatwerk en optimale herkenbaarheid voor het bedrijfsleven. Voorbeelden daarvan zijn kwalificatiedossiers waarin bijna alle 25 competenties van de mbo-competentieset voorkomen en/of meer dan 100 vermeldingen van vakkennis en vaardigheden. Als die aspecten allemaal vertaald moeten worden in summatieve examens, komt de uitvoerbaarheid onder grote druk te staan. Gezien de doelen die we met de kwalificatiestructuur willen bereiken is evenwicht van belang tussen enerzijds transparantie en duurzaamheid en anderzijds een juist detailniveau in relatie tot reële eisen die vanuit de branche aan een beginnend beroepsbeoefenaar worden gesteld.

Ik verwacht van de kenniscentra dat zij alle dossiers nog een keer doorlopen op de vraag of dit evenwicht goed is belegd en of het huidige detailniveau van het dossier in dat licht noodzakelijk is. Ik verwacht van de kenniscentra dat zij in 2009 afspraken maken over acceptabele bandbreedtes ten aanzien van het aantal kerntaken, het aantal relevante competenties en het aantal relevante items ten

aanzien van vakkennis en beroepsvaardigheden. Ik roep u op om daarbij de adviezen van het Coördinatiepunt op dit vlak in ogenschouw te nemen. Ik wil deze bandbreedtes vervolgens begin 2010 vastleggen, zodat deze als toetscriteria kunnen dienen voor de toetsing van de kwalificatiedossiers door het Coördinatiepunt voor de dossiers die ik in 2011 zal vaststellen.

Onze referentie
BVE/stelsel/108451

Ik realiseer mij dat de tijdsdruk groot is. Daarom wil ik dat de kenniscentra met het oog op de implementatie van de kwalificatiedossiers al in 2009 een aanvang maken met deze verbetering. Daar waar een substantiële aanpassing nodig is bied ik kenniscentra tot eind 2010 de ruimte om deze te realiseren.

Ik wil deze bandbreedtes vervolgens in de Beleidsregel kwalificatiedossiers vastleggen, zodat deze als toetscriteria kunnen dienen voor het onderzoek van het Coördinatiepunt en aanpassingen tot stand te laten komen met betrokkenheid van deskundigen uit de onderwijspraktijk.

In de zomer van 2008 heb ik scholen reeds toegestaan het principe 'pas toe of leg uit' toe te passen. Dit houdt in dat de inspectie rekening zal houden met situaties waarin instellingen voor bepaalde opleidingen op goede gronden zijn afgeweken van de prestatie-indicatoren van deel C, en die zich tegenover de inspectie hierover kunnen verantwoorden. Deze verantwoording wordt betrokken bij de uitvoering van het reguliere examenonderzoek. Het kan bestaan uit een schriftelijke toelichting bij het indienen van de exameninstrumenten en een aanvullende mondelinge toelichting bij het bezoek van de inspectie. Daarmee kan om legitieme redenen recht gedaan worden aan regionale invulling zonder dat er afbreuk gedaan wordt aan de landelijke vergelijkbaarheid van inhoud en niveau van diploma's. Ik ben voornemens scholen die ruimte ook in de structurele situatie te bieden.

Met de geschetste aanpak ten aanzien van de kwalificatiedossiers en de inrichting van het toezicht verwacht ik bij de vaststelling van de dossiers in 2010 en 2011 de voornaamste knelpunten weggenomen te hebben. Ik zal ook het komende jaar de kwalificatiedossiers integraal vaststellen. Daarmee kom ik tegemoet aan de door de Kamer geuite zorg over het behoud van kennis en vaardigheden in het mbo. Ik wil daarop aanspreekbaar zijn. Immers, een belangrijk deel van de eisen aan kennis en vaardigheden staan in het zogenoemde deel C van het kwalificatiedossier en zijn een integraal onderdeel van de competenties die in deel B staan.

Terugdringen overlap en verwantschap

Ook blijkt uit onderzoek dat de uitvoerbaarheid van kwalificatiedossiers niet afhankelijk is van het aantal uitstromen³, maar wel van een helder onderscheid tussen uitstromen. Voor scholen blijkt dit onderscheid nog niet voor alle uitstromen altijd voldoende duidelijk te zijn beschreven. Het Coördinatiepunt heeft op mijn verzoek onlangs advies uitgebracht over mogelijkheden om meer balans aan te brengen in de kwalificatiestructuur en

³ Ook wel: de uitstroombdifferentiaties of kwalificaties die tot een kwalificatiedossier behoren.

onnodige overlap te voorkomen. Het Coördinatiepunt acht het mogelijk het aantal uitstromen door samenvoeging te reduceren.

Een aantal uitstromen verschilt slechts onderling van elkaar door een verschil in beroepscontext en een minimaal verschil in vereiste vakkennis en vaardigheden. De verschillende beroepen zijn in deze uitstromen zo beschreven, dat het unieke ervan nauwelijks naar voren komt. Het ligt voor de hand om zulke situaties in één uitstroom te beschrijven.

Onze referentie
BVE/stelsel/108451

Colo en de MBO Raad hebben mij laten weten dat het advies van het Coördinatiepunt een goede basis biedt voor een vakinhoudelijke discussie over de mogelijkheden om onnodige overlap te verminderen. Ik verzoek de kenniscentra dan ook om aan de paritaire commissies de vraag voor te leggen hoe de samenhang en herkenbaarheid van kwalificatiestructuur verbeterd kunnen worden. In bijlage 2 vindt u daartoe het advies van het Coördinatiepunt, waarbij ik opmerk dat niet alle kwalificatiedossiers zijn bekeken. Ik vraag u daarom ook goed te kijken naar waar overlap kan worden verminderd bij de kwalificatiedossiers die het Coördinatiepunt niet in het advies noemt. Ik ga ervan uit dat u in staat zult zijn het aantal uitstromen met minimaal 10% terug te dringen, waar mogelijk meer.

Om de samenhang en de herkenbaarheid van de kwalificatiestructuur te verbeteren denk ik aan:

1. Verwijderen van ondoelmatige overlap

Het advies van het Coördinatiepunt bevat een overzicht van uitstromen, die (vrijwel) volledig overlappen (categorie 1, bijlage 1 van het advies) en kwalificatiedossiers die overlappen (categorie 2, bijlage 2 van het advies). Ik verzoek u deze overlap uit de kwalificatiestructuur te halen. Voor categorie 1 betekent dat het samenvoegen van uitstromen. Voor categorie 2 leidt dat tot het samenvoegen van kwalificatiedossiers. Wanneer na deze samenvoeging ook (vrijwel) volledige overlap tussen uitstromen in zo'n dossier zichtbaar wordt, moeten deze uitstromen verder samengevoegd worden. Wanneer samenvoeging geen recht zou doen aan de behoeften van de arbeidsmarkt, moeten de kenniscentra het onderscheid tussen verwante uitstromen ondubbelzinnig verduidelijken in de uitwerking van kerntaken, werkprocessen en competenties. Wanneer deze uitstromen en kwalificatiedossiers niet voldoen aan het uitgangspunt 'voeg samen of verduidelijk', zal ik de betreffende kwalificatiedossiers het komende jaar niet vaststellen.

Voor de dossiers uit de categorieën 1 en 2 verwacht ik dat 1 juni aanstaande door de betrokken kenniscentra een plan van aanpak bij het Coördinatiepunt is ingediend. Bij samenvoeging van dossiers in categorie 2 zal het nieuwe dossier uiterlijk op 1 september voor een toets I/II bij het Coördinatiepunt moeten zijn ingediend.

2. Beslisregels met betrekking tot overige overlap

Daarnaast is er een groep uitstromen waarvan niet direct geconcludeerd kan worden dat er sprake is van onwenselijke overlap. Deze groep is terug te vinden in categorie 3 (bijlage 3 van het advies). Ik vermoed echter dat ook in deze categorie reductie van uitstromen en/of kwalificatiedossiers mogelijk is. Ik vraag u

daarom zich te laten inspireren door deze bijlage en de uitkomsten ervan in de paritaire commissie te bespreken.

Onze referentie
BVE/stelsel/108451

Ik vraag Colo vóór 1 september aanstaande een helder voorstel op te stellen met beslisregels en tijdspad voor het maken van afwegingen over al dan niet samenvoegen van beroepsuitoefening in één dossier of in één uitstroom uit categorie 3. Dit plan dient voorzien te zijn van een advies van het Coördinatiepunt.

Ten slotte laat een inventarisatie zien dat ongeveer zestig uitstromen meer dan één crebo-code hebben. Dit bevordert de transparantie niet. Ik zal de komende periode bezien hoe we dit kunnen veranderen zodat aan iedere uitstroom slechts één crebo-code gekoppeld wordt en de transparantie van de kwalificatiestructuur toeneemt. Ik heb Colo verzocht hiertoe een voorstel te doen.

Wettelijke (beroeps)vereisten

Bij verschillende uitstromen is er sprake van wettelijke (beroeps)vereisten of van vereisten die zijn gebaseerd op internationale verdragen. Als sprake is van dergelijke vereisten moet het betrokken kenniscentrum altijd een **goedkeurende** verklaring van het desbetreffende vakdepartement overleggen. Ik benadruk dat ik kwalificatiedossiers zonder de benodigde verklaring niet zal vaststellen.

Tot slot

De afgelopen jaren hebben de kenniscentra de transparantie, herkenbaarheid en uitvoerbaarheid van de kwalificatiestructuur verbeterd. Dit krijg ik ook te horen van docenten die in de dagelijkse praktijk werken aan de vertaling van de kwalificatiedossiers naar goed onderwijs. Van dezelfde docenten en ook van examenontwikkelaars hoor ik dat sommige kwalificatiedossiers doorgeschoten zijn in gedetailleerdheid, dus niet langer transparant. Met bovenstaande maatregelen hoop ik dat we nog een laatste goede slag kunnen maken onderweg naar 2010. Het is de student die daarvan het meeste profijt ervaart in de vorm van een herkenbaar én transparant diploma.

Met hartelijke groet,
mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart
De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In afschrift aan:

- AOC Raad
- Colo
- Coördinatiepunt
- Inspectie van het Onderwijs
- MBO2010
- MBO Raad
- Paepon